

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2017

YEARBOOK

2017

ГОДИНА 8
БРОЈ 10

VOLUME VIII
NO 10

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2017
YEARBOOK

ГОДИНА 8
БР. 10

VOLUME VIII
NO 10

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

ГОДИШЕН ЗБОРНИК ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

За издавачот:

доц. д-р Драгана Кузмановска

Издавачки совет

проф. д-р Блажо Боев

проф. д-р Лилјана Колева-Гудева

проф. д-р Виолета Димова

доц. д-р Драгана Кузмановска

проф. д-р Луси Караниколова -Чочоровска

проф. д-р Светлана Јакимовска

доц. д-р Ева Горѓиевска

Редакциски одбор

- проф. д-р Ралф Хајмрат – Универзитет од Малта, Малта
проф. д-р Нецати Демир – Универзитет од Гази, Турција
проф. д-р Ридван Цанин – Универзитет од Едрене, Турција
проф. д-р Стана Смиљковиќ – Универзитет од Ниш, Србија
проф. д-р Тан Ван Тон Та – Универзитет Париз Ест, Франција
проф. д-р Карин Руке Бритен – Универзитет Париз 7 - Дени Дидро, Франција
проф. д-р Роналд Шејфер – Универзитет од Пенсилванија, САД
проф. д-р Кристина Кона – Хеленски Американски Универзитет, Грција
проф. д-р Златко Крамариќ – Универзитет Јосип Јурај Штросмаер, Хрватска
проф. д-р Борјана Просев-Оливер – Универзитет во Загреб, Хрватска
проф. д-р Татјана Гуришиќ-Беканович – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
проф. д-р Рајка Глушица – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
доц. д-р Марија Тодорова – Баптистички Универзитет од Хонг Конг, Кина
доц. д-р Зоран Поповски – Институт за образование на Хонг Конг, Кина
проф. д-р Елена Андонова – Универзитет „Неофит Рилски“, Бугарија
м-р Диана Мистреану – Универзитет од Луксембург, Луксембург
проф. д-р Сузана Буракова – Универзитет „Павол Јозев Сафарик“, Словачка
доц. д-р Наташа Поповиќ – Универзитет во Нови Сад, Србија
проф. д-р Светлана Јакимовска, доц. д-р Марија Кукубајска, проф. д-р Луси Караниколова-Чочоровска, доц. д-р Ева Горѓиевска, проф. д-р Махмут Челик,
проф. д-р Јованка Денкова, доц. д-р Даринка Маролова, лектор д-р Весна Коцева, виш лектор м-р Снежана Кирова, лектор м-р Наталија Поп-Зариева, лектор м-р Надица Негриевска, лектор м-р Марија Крстева

Главен уредник

проф. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

доц. д-р Ева Горѓиевска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)

лектор м-р Биљана Петковска, лектор м-р
Крсте Илиев, лектор м-р Драган Донеv
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10-А
п. факс 201, 2000 Штип
Р. Македонија

**YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

For the publisher:

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Editorial board

Prof. Blazo Boev, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Violeta Dimova, PhD

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Ass. Prof. Eva Gjorgjievska

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD— University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD— University of Gazi, Turkey

Prof. Rıdvan Canım, PhD— University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD— University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD— University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD— University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer— University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kkona, PhD— Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD— University Josip Juraj Strosmaer, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD— University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Bekanovic, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD— Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD— Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD— University Neofilt Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA— University of Luxemburg, Luxemburg

Prof. Zuzana Barakova, PhD— University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD— University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Ass. Prof. Marija Kukubajska, PhD, Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD, Ass. Prof. Eva Gjorgjievska, PhD, Prof. Mahmut Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD, Ass. Prof. Darinka Marolova, PhD, lecturer Vesna Koceva, PhD, lecturer Snezana Kirova, MA, lecturer Natalija Pop-Zarieva, MA, lecturer Nadica Negrievska, MA, lecturer Marija Krsteva, MA

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Ass. Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasova

(Macedonian language)

lecturer Biljana Petkovska, lecturer Krste

Iliev, lecturer Dragan Donev

(English language)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Address of editorial office

Goce Delchev University

Faculty of Philology

Krste Misirkov b.b., PO box 201

2000 Stip, Republic of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Јазик

- Марија Леонтиќ
ТУРСКИТЕ СУФИКСИ ВО РАМКИТЕ НА ПОЛИМОРФЕМНИТЕ
СУФИКСИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Marija, Leontik
TURKISH SUFFIXES WITHIN THE POLYMORPHIC SUFFIXES
IN THE MACEDONIAN LANGUAGE 7
- Мирјана Пачовска
ЦРВЕНАТА БОЈА ВО ГЕРМАНСКИТЕ И ВО
МАКЕДОНСКИТЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ
Mirjana Pachovska
THE RED COLOR IN GERMAN AND MACEDONIAN PHRASEOLOGISMS 17

Книжевност

- Мимица Алексовска
ПРОБЛЕМАТИКАТА НА ДРУГОСТА ВО РОМАНОТ
„ПРОРОКОТ ОД ДИСКАНТРИЈА“ ОД ДРАГИ МИХАЈЛОВСКИ
Mimica Aleksovska
THE PROBLEM OF THE OTHERNESS IN THE ROMAN
„THE PROPHECY FROM DISKANTRIA“ BY DRAGI MIHAJLOVSKI 27

Методика

- Марија Тодорова, Весна Коцева
КОМПОНЕНТИ НА НАСТАВАТА CLIL
Marija Todorova, Vesna Kocева
COMPONENTS OF CLIL 39
- Марија Тодорова
ПРИДОБИВКИ ОД ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА НА
ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ
Marija Todorova
BENEFITS OF INTERNATIONALISATION OF HIGHER EDUCATION 47

Преведување

- Памела Филиповска
АНАЛИЗА НА ПРЕВОДОТ НА ПЕШНАТА „ВЕЗИЛКА“
ОД БЛАЖЕ КОНЕСКИ НА АНГЛИСКИ ЈАЗИК
Pamela Filipovska
ANALYSIS OF THE TRANSLATION OF THE SONG
“EMBROIDERESS” BY BLAZE KONESKI IN ENGLISH LANGUAGE 55

**ПРОБЛЕМАТИКАТА НА ДРУГОСТА
ВО РОМАНОТ „ПРОРОКОТ ОД ДИСКАНТРИЈА“
ОД ДРАГИ МИХАЈЛОВСКИ**

Апстракт: Во овој труд се елаборирани аспектите на другоста во романот „Пророкот од Дискантрија“ од Драги Михајловски. Во романот е специфична проблематиката на другоста, затоа што таа се поврзува со прашањата за националниот идентитет, религијата, културата, различноста. Во првиот дел од трудот станува збор за терминот *другост*, неговото значење, и за тоа кои сè аспекти може да ги анализираме преку другоста. Понатаму, преку конкретни примери од романот е покажана другоста на македонскиот народ (од аспект на супериорност и инфериорност со другите нации и култури). На крајот е направена една поделба на интеркултурната комуникација во романот и издвоени се два вида комуникација: расистичка интеркултурна комуникација и толерантна интеркултурна комуникација. Со сите овие делови, на крај, ја потврдуваме и основната идеја во романот која може да се протолкува и како еден повик до македонскиот народ за едно будење, за спознавање на себеси, за откривање на нашиот идентитет и потврда за постоењето на нашиот посебен јазик, култура, религија и идентитет.

Клучни зборови: *супериорност, инфериорност, другост, толерантна, комуникација.*

Mimica ALEKSOVSKA²

**THE PROBLEM OF THE OTHERNESS
IN THE ROMAN “THE PROPHET FROM DISKANTRIA“
BY DRAGI MIHAJLOVSKI**

Abstract: This work elaborates the aspects of the Otherness in the novel „The Prophet from Diskantria“ by Dragi Mihajlovski. In the novel, the problem of Otherness is specific because it relates to issues of national identity, religion, culture, diversity. In the first part of the work, it comes to the term Otherness, its meaning, and on which aspects we can analyze through Otherness. Furthermore, through specific examples of the novel, is shown the Otherness of the Macedonian people (from the

¹ Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип mimica.aleksovska@yahoo.com

² Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, Macedonia mimica.aleksovska@yahoo.com

aspect of superiority and inferiority with other nations and cultures). At the very end, there is a division of intercultural communications into the novel, and two types of communication are distinguished: racist intercultural communication and tolerant intercultural communication. With all these parts, in the end, we also confirm the basic idea in the novel that can be interpreted as one call to the Macedonian people for an awakening, to know ourselves, to reveal our identity and to confirm the existence of our special language, culture, religion and identity.

Key words: *superiority, inferiority, Otherness, tolerance, communication.*

1. Вовед

Предмет на анализа на овој труд е препознавање и толкување на аспектите на другиот/ другоста во романот „Пророкот од Дискантрија“. Затоа најпрво си го поставуваме прашањето – Кој е *другиот*?

Другиот е оној кој е потребен за формирање на идентитетот на личноста, на група луѓе па дури и на цела нација. *Другиот* влијае како создавачка сила врз процесот на формирање на сопствениот идентитет. Претставите за *другиот* може да бидат презентирани на различни начини. *Другиот* е различен и никој нема право да ја негира неговата другост, односно неговата различност. Точката во која стравот од другиот се покажува како страв од другоста го претставува моментот кога разликата ја идентификуваме со поделба, односно правиме поделба на нашите животи и човечки битија во согласност со разликите.

Терминот *другиот* е еден од клучните термини во културолошките, но и во книжевно-теориските проучувања од крајот на 20 и почетокот на 21 век. Терминот е воведен во херменевтиката и во психоанализата и тоа од различни перспективи, а широката примена ја доживеал со постструктурализмот.

„Другоста е поим којшто стриктно го означува другото од двете нешта, додека како филозофски принцип тој може да претставува промена на сопственото гледиште за она на другиот“ (Младеноски, 2016: 126). Во херменевтиката, *другиот* е проекција на *јас*, додека во психоанализата *јас* е проекција на *другиот*. Од аспект на филозофијата, според Џепароски станува збор за „разбирање на другото како друго човечко битие во неговата/нејзината различност“. (Младеноски, 2016: 126, 127).

Терминот *другиот* во себе ги содржи следниве компоненти:

- Прашања на интеракција на личност со личност;
- Прашања на интеракција на личност со текст;
- Прашања на временски и просторно оддалечената комуникација меѓу различните култури (Младеноски, 2016: 126).

Теми коишто многу често се ставаат во контекст со прашањата поврзани со *другиот* се: дијалогот, идентитетот, политиката и културата, различноста итн.

Слика бр. 1

2. Романот „Пророкот од Дискантрија“

Романот „Пророкот од Дискантрија“ од Драги Михалјовски е објавен во 2001 година од издавачката куќа *Каприкорнус* во Скопје. Романот е поделен на два дела. Првиот дел е поврзан со настани и личности (ликови) од крајот на единаесеттиот и дванаесеттиот век, а вториот дел се однесува на настани од нашата современост, односно од крајот на дваесеттиот век. Во основата на наративната програма лежат два темелни конфликта. Првиот конфликт е меѓу македонскиот народ во рамките на Охридската архиепископија и немакедонскиот архиепископ Теофилакт, а вториот конфликт е христијанското учење од една и боготилското движење од друга страна.

Во овој роман се среќаваат многу аспекти на *другоста*, а дека тоа е така имаме импликација уште во првиот поднаслов, од првиот дел на романот кој гласи „Василиј, Теофилакт и сидот“ (Михалјовски, 2007: 9).

3. Сидот во романот „Пророкот од Дискантрија“

Сидот е неантропоморфен лик, симбол за сите препреки кои се поврзани со националниот идентитет на Македонија и на Македонците. Тој е *импликација* за различните аспекти на *другоста* кои реципентите би можеле да ги препознаат во романот. Сидот е поставен во функција на противник/пречка на оние кои се стремат да си го вратат своето име. Тој има двоен карактер – тој е бог, но истовремено е и ѓавол.

Сидот е на некој начин граница, границата на семиосферата која ја претставува линијата во која завршува формата на првото лице (семиосферата на Македонците). Семиосферата, односно просторот на семиосферата го одредуваме како „наш“, „свој“, „културен“, „безбеден“ итн. Нему му се спротивставува „нивниот“ простор, „туѓото“, „непријателското“, „опасното“ (семиосферата на Грците).

Секоја култура започнува со поделбата на светот на внатрешен („свој“) и надворешен („нивни“) простор. Границата може да ги раздвојува живите и мртвите, седечките и номадските народи, а во овој роман македонскиот и немакедонскиот (грчкиот) народ.

4. Аспекти на *другоста* во романот „Пророкот од Дискантрија“

Во романов можеме да зборуваме за *другоста* од аспект на реалниот автор на романот³ и за *другоста* од аспект на ликовите во романот (Василиј и Теофилакт).

Согледувајќи ја основната порака на романот заклучуваме дека реалниот автор, Драги Михајловски во својот роман ги обработува прашањата за идентитетот, политиката, културата и различноста меѓу Македонците и Теофилакт, односно различноста меѓу Македонците и Грците од друга страна. Тој зборува за идеолошките судири и полемики помеѓу преданите потомци на времето (примитивните Македонци)⁴ и решителните жители на просторот (Грците) со тоа што ги осудува сите оние чијашто просторна хемиосфера е надвор од ѕидот, а ги поставува по една супериорна позиција оние кои се во потрага по својот идентитет – Македонците.

Во наративната програма, пак, на романот „Пророкот од Дискантрија“ е претставена една спротивна состојба и гледиште во односот супериорност – инфериорност меѓу културите, нациите и политиките, особено од аспект на архиепископот Теофилакт и од луѓето од Грција. Кај нив е присутно градењето на сопствениот позитивен идентитет преку омаловажувањето на другиот, односно афирмација што се засновува врз стигматизација и оцрнување на другиот (Македонците).

4.1. Прашањето за идентитетот, името и јазикот

Станува збор за проблематизирање на името на македонскиот народ и името на македонската држава.

Името претставува една од категориите со чијашто помош се врши идентификација. Националното име е еден од најзначајните сегменти на човековиот идентитет и токму затоа каква и да е промена во неговата структура не може да значи ништо друго освен губење на препознатливиот национален идентитет. Проблематизирањето на името автоматски означува проблематизирање на идентитетот. Во овој роман конкретно станува збор за негирање на националниот идентитет на македонскиот народ. Особеност на првиот дел на романот е обезименувањето, додека особеност на вториот дел на романот е реноминацијата.

Во романот се потенцираат честите реноминации на македонскиот народ. Теофилакт овој народ го реномира во „Бугари“, „смирливи варвари“...

„Ене ги твоите некогашни варвари што ти ги прекрсти во Бугари како

³ Реален автор е писателот од животната стварност, личноста која физички го пишува наративниот текст. Тоа е авторот на книжевното дело од нашата реалност, личност со име и презиме, човек од „крв и од месо“ (Младеноски 2012: 31).

⁴ Примитивизмот е потрага по потеклото и апсолути, по недопрена природа и неконтаминирана човечност. Тоа е антирационалистичка и антиматеријалистичка филозофија, побуна против доминацијата на модерниот запад и неговата заснованост врз науката, рационализмот, индустријализмот. Во темпорална смисла, светот на „примитивното“ е статичен свет вон време сфатено како стока со употребна вредност и мерено со часовник, надвор од историјата, напредокот и промените (Цепароски, 2007: 65).

секојдневно буфтаат во сидот, во бедемот твој што значи име“ (Михајловски, 2007: 18).

Драги Михајловски го опишува и влијанието на силите од надвор преку зборовите на пророкот Василиј, со кои ја покажува непросветленоста на нашиот народ кои се сметаат себе за инфериорни во однос кон другите. Тие за себе мислат дека се прост народ.

„Ти штотуку дојден од Цариград со сета своја надменост на човек од дворот, одлично упатен во историјата на старите народи, во реториката, музиката, филозофијата, медицината, а јас простодушно селанче со петнаесетгодини поуки во учењето на нашиот поп Богомил“ (Михајловски, 2007: 15).

Во романот, Теофилакт го оцрнува и омаловажува и македонскиот (словенскиот) јазик, прашање со кое уште еднаш се засегнува идентитетот на Македонците и се нагласува идејата за европскиот идентитет како супериорен во споредба со сите неевропски народи и култури.

„Дојде глас дека ти си рекол оти словенскиот е недостоен на него да се врши богослужбата“ (Михајловски, 2007: 29).

Ефектот на реноминацијата, во вториот дел од романот е Дискантрија.⁵ Сето тоа се прави под притисок на западноевропската дипломатија. Оваа ситуација е актуелна и за денешнава политика на нашите соседи кои се стремат кон тоа да ни ја преименуваат државата.

„Сфатив дека сè е променето. Од големата, убава и складна варварска земја сега само еден мал, главно планински дел, беше станал самостојна државичка опкружена од три страни со стрмни провалии, а од четвртата, јужната, кон која од пред две години беше тргнал овој народ за конечно да стигне до својата многусонувана цен – Европа, се имаше кренато тој проклет сид и не оставаше ни живо пиле да прелета“ (Михајловски, 2007: 126).

4.2. Богомилското движење – христијанството

Како елемент со кој се конструира раскажувањето во романот е и инволвирањето на основните постулати на богомилското движење на македонската земја. Богомилството е верско, но и политичко и социјално движење кое се појавило во Македонија во 10 век и кое подоцна се проширило на Балканскиот Полуостров и во некои западноевропски земји. Во основата на Богомилството лежи неговата спротивставеност кон основните постулати на христијанството. Во основата на ова движење е дуализмот и мислењето дека се што е небесно и духовно е творба на Бога, а сè што е земно и телесно е творба на ѓаволот, сатаната. Богомилите не го почитувале крстот, не се крстеле пред

⁵ *Дис*: во сложени зборови значи двапати, двојно. Во контекст со „земја“ тоа изгледа вака: „двапати земја“, „двојна земја“. Натомошната имплицативна транскрипција на синтагмите покажува дека станува збор за „земја која е двапати именувана“, односно „земја со двојно име“.

Дис: во сложени зборови, како префикс, значи „не“. Во контекст со земја се добива „не земја“. Значи, станува збор за „земја“ која ги губи сите атрибути.

Дис: во сложени зборови, како префикс којшто со своето значење одговара на нашето „раз-“ и изразува разидување, раздвојување, спротивност воопшто. Во контекст со „земја“ имплицира земја на разидувања (во врска со името), раздвоена земја (Младеноски, Современост бр.5, 2004).

иконите, не ја признавале причесната, а за светите мошти велеле дека се само обични коски. Заради своите верувања богомилите биле негирани од страна на христијанската црква, чиј претставник е Теофилакт. За него богомилите се оние *другите*, оние *грешните*, *лошите*, *различните*. За разлика од нив, христијанската вера и христијаните се *традиционални*, *рационални*, *добесни*, *зрели* и *нормални*.

4.3. Угорницата

Угорницата е просторна категорија, односно проксемички код. Просторот којшто е дефиниран со поимот угорница подразбира ограниченост со две точки. Едната од тие две точки се наоѓа на пониско рамниште од другата точка. Угорницата претставува код којшто ја надополнува наративната програма чија цел е да ги експлицира категориите мака, несреќа, болка, тага кај народот чиј национален идентитет се уништува.

4.4. Паралелизам Исус – Василиј

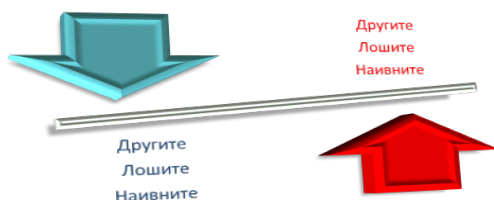
Она што е интересно во романот е што постојат и „јас и вие“ и во просторната семиосфера внатре во границите на сидот. Тоа е поделбата на пророкот Василиј (јас) и останатите Македонци (вие/другите). Ова се согледува преку споредба на чудата на Исус со чудата на Василиј.

Во наративната структура на „Пророкот од Дискантрија“ се инволвирани новозаветни приказни поврзани со Исус Христос со помош на инструментите на модификацијата. Станува збор за разобличување на чудата за Исус односно обид тие чуда да се разгатнат преку еден рационален систем за декорирање.

Василиј зборува за непросветеноста, односно за простотилакот и суеверието на својот народ, народ кој не може рационално да размислува и да си ги објаснува нештата и заради тоа почнува да верува во чуда, во некоја повисока сила. Во овој однос Василиј е оној супериорниот кој има моќ да разбере што се случува и тоа да го насочи во своја корист. Тој сфаќајќи ја простотата, добрината и непросветеноста на својот народ успева да се издигне на едно повисоко ниво и да стане супериорен во однос на обичниот народ – инфериорните.

4.5. Црвениот воз и синиот воз

„Се работеше за бојата на возот. Сите беа за правењето на возот и сите учествуваа во тоа но кога дојде време тој да се обои, луѓето неочекувано се поделија. Едни велеа дека нашата традиционална боја е црвената, други сината“ (Михајловски, 2007: 168).

Слика бр. 2

Секој од припадниците на црвените или пак на сините за себе е супериорен во однос на другите. Оваа ситуација е актуелна и денес, преку политичките партии во Р. Македонија и нивните препознатливи бои: сина – црвена боја.

4.6. Дигиталната *другост*

Дигиталната *другост* исто така е присутна во романот. Телевизијата, новиот изум е еден вид „комуникациско оружје“ на црвените и сините. Преку телевизијата се доаѓа до едно хипертекстуално „читање“ на ставовите на луѓето кои директно влијаат врз популацијата.

„И она што дотогаш беше, на некој начин, табу тема за сите, тајна за која сите знаеја, а никој не сакаше никаде да ја спомене, наеднаш стана јавна тема број еден. Најмногу поради телевизијата, изум за кој треба со денови да ти говорам ама пак нема да сфатиш. Оеднаш, како некоја бела чума, сите почнаа да говорат за него. Излегуваа разни луѓе на оваа телевизија за која ти говорам и по цел ден расправаа на оваа една те иста тема. Требаше да видиш како потомците на некогашните твои парици сега стросани во прикладни сакоа, со ученост на која би му позавидел и самиот Михаел Псел, жолчно расправаа за сидот“ (Михајловски, 2007: 124).

5. Видови интеркултурна комуникација

Во рамките на културната теорија веќе темелно е утврдено дека ние кога го градиме и кога го откриваме сопствениот идентитет тоа не го правиме во никаква изолација од „другите“ туку низ еден постојан дијалог/интеракција со нив.

„Терминот *интеракција* во својата етимолошка основа го има значењето на меѓусебно дејство, зависност на два ентитета коишто остваруваат некаков контакт т.е. доаѓаат во меѓусебен допир.

Постојат два вида на заемно дејство:

- расистичка интеркултурна комуникација;
- толерантна интеркултурна комуникација.

Првиот вид се однесува на поставувањето на релацијата супериорност – инфериорност, а вториот на почитувањето на дистинктивните сегменти од културата на Другиот“ (Младеноски, 2016: 119)

6. Видови интеркултурна комуникација во романот „Пророкот од Дискантрија“

Во романот „Пророкот од Дискантрија“ е присутна и расистичката интеркултурна комуникација и толерантната интеркултурна комуникација.

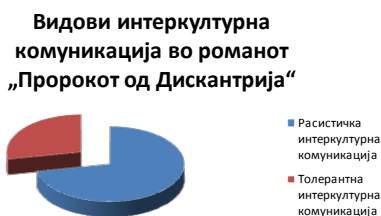
6.1. Расистичка интеркултурна комуникација во романот „Пророкот од Дискантрија“

Овој вид на интеркултурна комуникација е застапен низ целата наративна програма на овој роман. Тоа се оние делови во кои архиепископот Теофилакт и Грците ја поставуваат релацијата супериорност – инфериорност, релација во

која македонскиот народ се наоѓа во потчинета положба, тие се оние другите, безимените, потчинените, непознатите, простите, немоќните... За разлика од ние, Теофилакт и Грците се супериорните, познатите, оние што владеат, паметните, моќните.

6.2. Толерантна интеркултурна комуникација

Овој вид на интеркултурна комуникација е застапена пред сè преку реалиот автор и преку ликот на пророкот Василиј. Овие два лика укажуваат на разликите помеѓу нив и останатите, но не со цел да покажат некоја супериорност, туку за да влијаат врз Македонците, врз нивната свест и да ги поттикнат да се борат за своите права, за својата нација, култура и јазик.

Слика бр. 3

7. Заклучок

Од претходнава анализа на романот „Пророкот од Дискантрија“ од Драги Михајловски можеме да заклучиме дека во него има едно множество од аспекти на *другоста* кои меѓу себе се испреплетуваат и надополнуваат и така ја градат оваа сложена, но и совршена наративна структура на романот.

Во романот доминира расистичката интеркултурна комуникација, но во помал степен е застапена и толерантната интеркултурна комуникација.

Во романот „Пророкот од Дискантрија“ се опфатени повеќе аспекти на *другоста* кои се поврзуваат со прашањата за македонскиот идентитет, јазик, култура, религија.

Откривајќи ги аспектите на *другоста* индиректно го засегаат и прашањето за супериорноста и инфериорноста на културите што доаѓаат во меѓусебен допир. Ова гледиште за поделбата на супериорни и инфериорни култури е доказ дека отсекогаш се вршела дистинкција меѓу културите и дека секогаш се застапени негативните интеркултурни перцепции на *другоста*. Со ова ја откриваме и основната идеја на авторот Драги Михајловски, која може да се протолкува и како еден повик до македонскиот народ за едно будење, за спознавање и почитување на себеси, за откривање на нашиот идентитет и потврда за постоењето на нашиот посебен јазик, култура, религија и идентитет.

Користена литература

1. *Аспекти на другоста: зборник по културологија* (2007). Приредувач Иван Цепаровски. Скопје: Евро-Балкан Прес, Менора.
2. Лотман Јуриј М. (2006). *Семиосфера: во световите на мислењето*. Превод Марија Ѓорѓиева. Скопје: Три.
3. Младеноски, Ранко (2004). Современост бр. 5: *Наративните сегменти во романот „Пророкот од Дискантрија“ од Драги Михајловски (втор дел)*.
4. Михајловски, Драги (2007). *Пророкот од Дискантрија*. Скопје: Каприкорнус.
5. Младеноски, Ранко (2012). *Наратологија*. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет.
6. Младеноски, Ранко (2016). *Александар III Македонски во македонската книжевност*. Скопје: Македоника литера.
7. Саид Едвард (2003). *Ориентализам: западни концепции за Ориентот*. Превод Зоран Анчевски. Скопје: Магор.